Verslag Wereld Water Café 5.0

Waterveiligheid in binnen- en buitenland, 24 maart 2016, Passengerterminal Amsterdamt

Mieke Hulshof[1]

Sinds begin dit jaar ondersteunt de NHV het World Water Café (WWC). Het WWC is een informele bijeenkomst waar (veelal jonge) waterprofessionals actuele onderwerpen uit de sector bespreken.

Aangekomen bij de Passengerterminal in Amsterdam bleek de Dijkwerkersdag gemoedelijk over te lopen in WWC 5.0. Veel van de bijna 100 deelnemers hadden zich voor beide events aangemeld.

Klokslag 19:00 riep de dagvoorzitter iedereen bij zich voor de start van het WWC.

Eerst een korte intro door programmadirecteur Richard Jorissen van het Hoogwaterbeschermingsprogramma. Volgens Richard is waterveiligheid een gezamenlijke opgave. Het Jaar 2050 is ver weg. Toch moeten we nu van start om de waterveiligheid op termijn te kunnen garanderen. Meer dan 2000 km dijk moet op de schop. Dat kan geen enkele organisatie alleen, dat moeten we samen doen. Daarom de noodzaaak om inzichten te delen, technieken te bespreken, integratie te bewerkstelligen. Het is geen gemakkelijke opgave. Het vraagt veel voorbereiding en aandacht voor kwaliteit en draagvlak. De kostprijs van EUR 10 miljoen/km-dijk moet omlaag en de sector moet vernieuwen en verjongen.

Na deze ietwat alarmerende start introduceren de drie key note speakers ieder hun eigen waterveiligheidvraag. Daarna gaan de deelnemers uiteen om in groepsverband de vragen te beantwoorden. Dankzij een uitgekiend rouleringssysteem en de voor-

1 Mieke.hulshof@acaciawater.com

treffelijke leidinggevende capaciteiten van de tafelhosts kreeg iedereen de gelegenheid om zijn of haar zegje te doen.
In de volgende alinea's een korte beschrijving van de presentaties, de centrale vraaag en samenvatting van de daaropvolgende discussies.

1. "Wat moeten we met huizen en dijken?" door Douwe Yska (beleidsadviseur Hoogheemraadschap Schieland en Krimpenerwaard)

Douwe vertelt over de stijgende oppervlakte- en grondwaterpeilen, bodemdaling en zeespiegelstijging en de daaraan gekoppelde noodzaak om de dijken van zijn hoogheemraadschap te versterken. Echter in het beheergebied van Hoogheemraadschap Schieland en Krimpenerwaard zijn door de jaren heen veel huizen op en tegen de dijk gebouwd. Om deze woningen te beschermen kunnen damwanden geplaatst worden. De kosten die hiermee gepaard gaan zijn wel torenhoog. Onderzoek wijst uit dat deze vorm van bescherming even duur is als het uitkopen van huiseigenaren. Natuurlijk kun je nieuwe bebouwing tegengaan en onbenutte gebouwen zoveel mogelijk opheffen, maar bestaande woningen zonder meer verwijderen kan niet. Wat te doen?

De deelnemers dragen oplossingen aan in drie denkrichtingen. Enerzijds wordt er gereflecteerd op het grotere hydrologische systeem. Moet waterveiligheid wel over dijken gaan? Zouden we niet meer aandacht moeten besteden aan een beter beheer van bovenstroomse gebieden, aan internationale samenwerking en aan *Building with Nature*? Het gaat vooral over het onderwerp schaal. Het huizenprobleem zou geen lokaal probleem moeten zijn, maar meer aandacht moeten krijgen binnen het grotere verhaal.

Een tweede groep deelnemers vindt dat we het probleem moeten neerleggen bij de huiseigenaren. Zij kiezen ervoor om op een dergelijke locatie te wonen. De deelnemers die deze richting voorstaan vinden dat verzekeringspremies voor dijkhuizenbezitters best omhoog mogen en dat het kopen en bouwen van huizen in dit soort gebieden actief ontmoedigd mag worden (naast een energielabel ook een overstromingslabel bijvoorbeeld).

De laatste groep deelnemers richt zich op het ontwerp van de dijk. Volgens hen moeten de technische ontwikkelingen die gaande zijn volop worden ondersteund. Huizen kunnen misschien in de dijk worden geïntegreerd en functies gecombineerd. De klassieke dijk is niet meer van deze tijd.

2. "Wie is Hansje Brinker 2.0?" door Mathijs van Ledden (Directeur business development flood risk reduct Royal HaskoningDHV)

Mathijs vertelt over waterveiligheid in het buitenland. Royal HaskoningDHV heeft een Flash Floodforecasting app ontwikkeld voor Accra (Ghana). Door hoge resolutie satellietdata te combineren met een waterrouting model kan de app zeer gedetailleerde informatie geven over de overstromingsrisico's in de stad. Door deze informatie via een app beschikbaar te stellen aan de inwoners kunnen zij tijdig maatregelen nemen om schade door hoge waterstanden te beperken. Nederlandse waterkennis draagt hiermee bij aan waterveiligheid in het buitenland.Mathijs vraagt zich wel af wie verantwoordelijk is voor het promoten van Nederlands waterkennis in het buitenland. Wie is Hansje Brinker 2.0?

Het blijkt moeilijk om Hansje aan te wijzen. Ook het antwoord op de vraag of Hansje nu wel of niet volwassen is geworden blijft de hele avond in de lucht hangen. Volgens velen maakt de Nederlandse watersector nog regelmatig kinderlijke fouten door technologie één-op-één te kopiëren naar andere gebieden, bijvoorbeeld vanuit Noord-Hollandse polder naar de buitensteden van Jakarta of naar de Keniaanse savanne. Iemand riep het beeld op van een blanke waterdominee die verhaalde over waterschappen en provincies tijdens een overleg met stamoudsten. Menig deelnemer denkt ook dat de Nederlandse watersector qua technieken en ideeën achterop begint te raken. Vele anderen, voorbeelden worden aangehaald uit Denemarken en Japan, zijn innovatiever, creatiever en opener dan wij.

Toch is er ook hoop voor Hansje. Genoeg ideeën:

- De samenwerkingsverbanden tussen de verschillende Nederlandse partijen moeten sterker
- Er moet meer aandacht komen voor de context en contextualisering van projecten
- We moeten weer voorop willen lopen, vooral in de water IT-sector
- De watersector zou wellicht kunnen worden gecombineerd met die van de landbouw, traditioneel een succesvol Nederlands exportproduct
- Duurzaamheid niet onderbelicht laten, kansen voor duurzaamheid groeien door meer aandacht voor beheer en onderhoud
- De vraag achter de vraag bespreken, meer bieden dan gevraagd wordt, dat is belangrijk voor de lang termijn
- Laten we keihard werken, maar vooral bescheiden blijven

De meeste deelnemers zijn het eens dat we proactief moeten inzetten op export en promotie anders is het snel afgelopen met Nederland Waterland. En misschien, heel misschien,moeten we ook eens een kijkje nemen in de keuken van Neerlands baggeraars. Die tak van de watersector weet blijkbaar wel hoe het moet.

3. "Wie is aan zet?" door Jette Eshuis (senior adviseur ruimtelijke planvorming LievenseCSO)

Jette vertelt over de vele waterprogramma's die de afgelopen jaren zijn uitgerold. Het gaat vaak over veel - veel belangen, veel functies en veel mensen - en over beheer -

van natuur, van water en eigenlijk ook van mensen. Er moeten keuzes worden gemaakt. Dat zijn vaak geen leuke keuzes, maar ze moeten wel gemaakt worden. Jette besteedt daarom veel aandacht aan de dialoog. Want door alle partijen bij beslissingen te betrekken ontstaat het oh zo nodige draagvlak om projecten tot een succes te maken. Deze dialoog leidt echter ook vaak tot de discussie wie waarvoor verantwoordelijk is. Dat geldt ook voor waterveiligheid. Moeten burgers misschien niet alleen afwachten, mar zelf ook actie ondernemen? Verzekeringen afsluiten, verhuizen naar waterveiligere gebieden, investeren in een waterveiligere bouw, etc. Daarom haar vraag: Wie is aan het zet? De overheid of de burger?

De eerste bijdragen van de deelnemers raken meteen aan de fundamenten van de vraag: de overheid dat is toch de vertegenwoordiging van de burger? Daar is niet iedereen het mee eens. Ja, dat zou zo moeten zijn, maar voor veel burgers voelt het niet zo. Al snel loopt dit pad dood. Het blijkt lastige politieke materie die te ingewikkeld is voor een avond als deze.

Een tweede groep haalt het onderwerp gezamenlijke verantwoordelijkheid aan. Het merendeel van de deelnemers vindt waterveiligheid in eerste instantie een overheidsaangelegenheid, maar wel met de kanttekening dat burgers ook een verantwoordelijkheid hebben. Ontzorgen maakt lui. Het moet duidelijk zijn dat "géén risico" niet bestaat en dat inleveren voor een hoger doel soms absolute noodzaak is. Die duidelijkheid, daar gaat het om.

Toch concluderen de deelnemers uiteindelijk dat het de overheid is die aan zet is. De overheid moet de regie op zich nemen én het bewustzijn van de bevolking vergroten. Met als aanvullend advies dat daarvoor diezelfde overheid op een cursus vertalen moet, 18 000 m3/s bij Lobith daar kan buurman weinig mee.

Borrel & Afsluiting

Onder het genot van een drankje praten deelnemers na over huizen in dijken, de export van waterkennis en de rol van de burger binnen waterveiligheid. Anderen halen herinneringen op aan die goede oude studententijd, eerdere borrels of die chaotische inspraakavond in een bitterkoude januaripolder vijf jaar geleden.

Conclusie

Er was zelden één antwoord op de gestelde vragen. Er waren ideeën, oplossingsrichtingen en handvaten. Praktisch en realistisch, maar ook dromerig utopisch.

Het bleef allemaal wél erg algemeen. Dat was zeker ook een gevolg van het feit dat er elke 15 min van tafel werd gewisseld. Een discussie begint nu eenmaal telkens weer met het internaliseren van de vraag en het proeven van de sfeer aan tafel. Er was weinig tot geen tijd om door te vragen.

Al met al was het een erg gezellige avond waarbij we weer een heel klein stapje hebben gezet in de richting van meer integraal denken. Verschillende disciplines (ecologie, hydrologie, sociologie) en rollen (academici, beleidsmakers, adviseurs) aan tafel om onze gezamenlijke wateropgaven te bespreken, en dat is best zeldzaam. En dat ze dan ook nog eens naar elkaar luisteren dat is helemaal ongekend…

De vijfde editie van het Wereld Water Café werd georganiseerd door WaterWegen, Water Connects, World Youth Parliament for Water, YEP Water, Jong KNW, de NHV en de Organisatie van de Dijkwerkersdag/ het Hoogwaterbeschermingsprogramma. Partners van WWC zijn FutureFit, OneWorld, het Valorisatieprogramma Deltatechnologie & Water.

Het volgende WWC is op donderdag 13 oktober.